

skillis

Startboek Skillis

Toekomstgericht leren voor groep 5 t/m 8

Lisette Ligendag • Angelique v.d. Pluijm

INHOUD

WERKEN AAN KERNVAARDIGHEDEN	4
Waar een Skill is...	4
Wat is Skillis?	4
Vijf gouden regels	5
Hoe ga je met dit boek aan de slag?	6
DENKKRACHT • STERKE DENKER	8
Schets van een sterke denker	10
Voorbeelden van sterke denker	12
Ik stel vragen	14
Ik zoek naar antwoorden	24
Ik denk als een programmeur	34
Ik gebruik mijn fantasie	44
PERSPECTIEF NEMEN • OPEN KIJKER	54
Schets van een open kijker	56
Voorbeelden van open kijkers	58
Mijn blik is open	60
Ik verplaats me in een ander	70
Ik sta stil bij wat ik doe	80
ZELFREGULERING • DOE-HET-ZELVER	90
Schets van een doe-het-zelver	92
Voorbeelden van doe-het-zelvers	94
Ik kan en wil leren	96
Ik regel mijn werk	106
Ik motiveer mezelf en anderen	116
Ik leer zo efficiënt mogelijk	126
SAMENWERKEN • TEAMSPELER	136
Schets van een teamspeler	138
Voorbeelden van teamspelers	140
Ik zet me in	142
Ik stem af	152
Ik houd rekening met mezelf en anderen	162

Werken aan kernvaardigheden

WAAR EEN SKILL IS...

Onderwijs moet leerlingen voorbereiden op een toekomst in een steeds sneller veranderende maatschappij. Over hoe dat onderwijs eruit moet zien, bestaan veel mooie gedachten. Schoolteams praten over hoe dat onderwijs eruit moet zien. Directies nemen de ideeën op in de schoolplannen. Maar dan komt de vertaling naar de klas en vaak stopt het daar. Skillis doorbreekt dit patroon en neemt je mee de 21ste eeuw in. Door gebruik te maken van de juiste vaardigheden worden leerkrachten en leerlingen voorbereid.

Skillis zorgt ervoor dat leerkrachten hun leerlingen concreet kunnen helpen om zelfverantwoordelijke burgers te worden in een complexe maatschappij. Skillis geeft je concrete tools in handen om in de klas leerlingen te ondersteunen bij de ontwikkeling van deze kwaliteiten. Skillis heeft het complexe vraagstuk over toekomstgericht leren teruggebracht tot vier essentiële kernvaardigheden: denkkraft, perspectief nemen, zelfregulering en samenwerken. Door te focussen op deze vaardigheden wordt het probleem herkenbaar en behapbaar. Bovendien kan zo de bescheiden beschikbare tijd effectief gebruikt worden. Zo maakt Skillis echt het verschil.

WAT IS SKILLIS?

Hoe ga je als leerkracht met de vier kernvaardigheden aan de slag? Skillis vertaalt de kernvaardigheden en de gedachte erachter in concreet handelen in de klas. Je kunt Skillis gebruiken naast en met de al gebruikte methodes. Op elk gewenst moment. Je kiest zelf wat je wil gebruiken. Het biedt keuzes, geen keurslijf. Daarbij kost het wer-

ken met deze aanpak weinig extra tijd.

De vier kernvaardigheden zijn vertaald in leerlingentaal: sterke denker, open kijker, doe-het-zelver en teamspeler. Het uitgangspunt is dat de leerkracht met de leerlingen over deze vaardigheden praat. Wat is volgens jou een sterke denker? Hoe herken je een open kijker? Hoe kan ik leren om een teamspeler te worden? Samen met de leerlingen wordt per vaardigheid een profiel gemaakt. Deze vier profielen worden als onderlegger gebruikt om in te passen in de dagelijkse praktijk. En, ook niet onbelangrijk, de leerkracht leeft de vaardigheden bewust voor. Zo leert de leerling aan de hand van het modelgedrag hoe hij het zelf zou kunnen doen. Uiteraard bied je de leerlingen elke dag mogelijkheden om de vaardigheden te oefenen. Bijvoorbeeld door de leerling uit te dagen om te kiezen voor die net iets moeilijker opdracht en feedback te geven over de uitvoering. Deze en andere voorbeelden om de vier kernvaardigheden met leerlingen te oefenen zijn voor groep 5-8 uitgewerkt in dit startboek.

Skillis is bedoeld voor ALLE leerlingen in het primair onderwijs, groep 1 tot en met 8. Dit startboek is bestemd voor groep 5 t/m 8. Betekent dit dat de aanpak en de verwachtingen voor alle leerlingen hetzelfde zijn? Nee dat niet. Wat voor de ene leerling een hoge verwachting is, is voor de andere leerling onder de maat.

Bij Skillis wordt gesproken over 'sterke denker', maar dat betekent niet dat deze aanpak zich toelegt op slimme leerlingen. Uiteraard slimme leerlingen moeten sterke denkers worden. Maar ook gemiddeld presterende leerlingen moeten sterke

denkers zijn. School en het leven vragen daarom, nu en in de toekomst. Dus wanneer leerlingen nu wellicht nog geen sterke denkers zijn, dan moeten ze dat binnen hun eigen mogelijkheden worden.

Dat geldt ook voor de vaardigheden bij 'open kijker' en 'teamspeler'. Alle leerlingen, ook de sociaal minder sterke, hebben deze vaardigheden nodig. Dus wanneer leerlingen nu wellicht nog geen open kijkers of teamspelers zijn dan moeten ze dat binnen hun mogelijkheden zo sterk mogelijk worden. Skillis kijkt op dezelfde manier naar leerlingen met goed ontwikkelde executieve functies, 'doe-het-zelvers'. Maar wanneer leerlingen dit nog niet kunnen is het voor hen van groot belang om dit zo goed mogelijk te leren. Ook hier leggen we de lat hoog.

Skillis probeert bij alle leerlingen om hen binnen hun mogelijkheden zo sterk mogelijke denkers, open kijkers, doe-het-zelvers en teamspelers te laten zijn. Het gaat expliciet om de ontwikkeling op deze gebieden, ongeacht de starttalenten van de leerling.

VIJF GOUDEN REGELS

Skillis hanteert vijf gouden regels:

1. Maak planning zichtbaar

- Bedenk op welke momenten je expliciet aan de slag gaat met 'iets vragen'.
- Hang de planning zichtbaar in het lokaal en wijs de leerlingen op deze planning.

2. Werk met doelen

- Stel samen met de leerlingen kortetermijn-doelstellingen vast, bijvoorbeeld voor de

komende week, de volgende activiteit of les.

- Benoem het doel op het moment dat het aanbod komt.
- Koppel de nabespreking altijd aan het gestelde doel.

3. Model het gewenste gedrag

- Vertel wat je gaat voordoen.
- Benoem elke stap die je voordoet hardop.
- Denk hardop en vertel duidelijk jouw overwegingen.
- Vraag de leerlingen ter controle: Hoe pakte ik dit aan?

4. Daag de leerlingen uit

- Bied variatie in moeilijkheidsgraad.
- Laat de leerlingen kiezen.
- Beloon de leerlingen als zij iets moeilijks kiezen.
- Geef de leerlingen verantwoordelijkheid.
- Stem af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

5. Geef feedback

- Benoem wat goed is gegaan.
- Benadruk de inspanning van de leerling waarmee hij dit doel heeft bereikt.
- Maak duidelijk wat beter kan of moet.
- Coach de leerlingen in hoe ze zichzelf kunnen verbeteren.

HOE GA JE MET DIT BOEK AAN DE SLAG?

In elk afzonderlijk deel vind je de concrete uitwerking van een van de vier vaardigheden van Skillis: informatie, activiteiten en werkvormen waar je direct mee aan de slag kunt.

De opbouw is als volgt:

Deel 1: Denkkraft · Sterke Denker

Deel 2: Perspectief nemen · Open Kijker

Deel 3: Zelfregulering · Doe-Het-Zelver

Deel 4: Samenwerken · Teamspeler

Elk deel start met een korte uitleg van de types en vaardigheden en biedt vervolgens per vaardigheid drie tot vier subdoelen waarbij we diverse praktische activiteiten en werkvormen beschreven hebben. Hoe is elk deel opgebouwd?

Schets van een...

De eerste twee pagina's van elk deel schetsen in leerlingentaal een beeld van het type dat centraal staat, bijvoorbeeld Sterke Denker, en van de betreffende vaardigheden die aan dit type gekoppeld zijn. De taal en inhoud van deze beschrijving sluit aan bij de doelgroep en is goed te gebruiken om een vaardigheid te introduceren en toe te lichten.

Voorbeeld van een...

Hier vind je telkens twee voorbeelden van 'het type persoon' dat centraal staat in dat deel. Als Sterke Denker zijn Koen en Elon Musk gekozen en uitgewerkt. Beide praktische voorbeelden kun je gebruiken bij het introduceren en toelichten van de types en de vaardigheden die hierbij horen.

Vaardigheden

Op de pagina's vaardigheden worden per type

persoon en per vaardigheid enkele subdoelen uitgewerkt. De Sterke Denker heeft bijvoorbeeld vier subdoelen: Ik stel vragen, Ik zoek naar antwoorden, Ik denk als een programmeur en Ik gebruik mijn fantasie. Bij elk subdoel beschrijven we leerinhoud, activiteiten, werkvormen en gouden regels. Nadat dit voor alle subdoelen is uitgewerkt, begint het volgende deel gericht op een nieuwe vaardigheid en bijbehorend type persoon.

Leerinhoud

Hier wordt een mogelijke invulling van een mindmap getoond. Je kan met mindmaps werken als je met de leerlingen samen een beeld probeert te vormen van wat de vaardigheid inhoudt (in dit geval de vaardigheid 'mijn blik is open'). Deze mindmap dient als voorbeeld, maar er zijn veel verschillende invullingen mogelijk. Bij leerinhoud staat ook een overzicht van mogelijke doelstellingen waar je in dit kader aan kunt werken. Die doelstellingen zijn met name van belang wanneer je wat dieper of juist breder op de materie in wilt gaan.

Activiteiten

Elke subdoel biedt twee uitdagende activiteiten die je kunt gebruiken om aan de slag te gaan met het desbetreffende onderdeel. Bijvoorbeeld bij de Open Kijker: de activiteit Mijn blik is open. Elke activiteit heeft een doelstelling. Die doelstelling is gekozen uit het rijtje met mogelijke doelstellingen dat bij leerinhoud wordt gegeven. Ze zijn zodanig geformuleerd dat ze uitnodigen tot het zelf bedenken van nieuwe, passende activiteiten.

Werkvormen

De werkvormen zijn bedoeld ter inspiratie voor manieren waarop telkens opnieuw aandacht kan worden besteed aan de betreffende vaardigheid. Ze zijn methode onafhankelijk en bedoeld voor regelmatig gebruik.

Gouden regels

De didactische tips die in het algemene deel zijn gegeven worden hier specifiek uitgewerkt voor het betreffende onderdeel.

Wij wensen je veel plezier met Skillis!

**IK ZOEK NAAR
ANTWOORDEN**

**STERKE
DENKER**

STERKE DENKER

**IK STEL
VRAGEN**

**IK GEBRUIK
MIJN FANTASIE**

Schets van een sterke denker	10
Voorbeelden van sterke denkers	12

Ik stel vragen

Leerinhoud!	14
Activiteit Nieuwsgierig? Ik wil het gewoon weten!	16
Activiteit De rechercheur	18
Werkvormen	20
Gouden regels	22

Ik zoek naar antwoorden

Leerinhoud!	24
Activiteit Jouw leven over twintig jaar	26
Activiteit Wat gaan we eten?	28
Werkvormen	30
Gouden regels	32

Ik denk als een programmeur

Leerinhoud!	34
Activiteit De juiste tactiek	36
Activiteit Stap voor stap	38
Werkvormen	40
Gouden regels	42

Ik gebruik mijn fantasie

Leerinhoud!	44
Activiteit Ja! En...!	46
Activiteit Associëren kun je leren	48
Werkvormen	50
Gouden regels	52

**IK DENK ALS
EEN PROGRAMMEUR**